

Samlingsforum 2016

Från samling till utställning

17–18 november 2016
Riksantikvarieämbetet, Visby

Riksantikvarieämbetet
Box 1114
621 22 Visby
Tel 08-5191 80 00
www.raa.se
registrator@raa.se

Riksantikvarieämbetet 2017

Samlingsforum 2016 – Från samling till utställning

Foton framsidan: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Upphovsrätt för text och bild, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY, erkännande 2.5 Sverige.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Innehåll

INTRODUKTION	5
MAURICE DAVIES	7
From collections to exhibitions to people: Making a collection an asset not a burden	
KERSTIN SMEDS	8
Vad samlar vi för? Om bevarande och gallring	
PATRIK STEORN	10
Målningen som kom ut ur magasinet	
SUSANNA HILLHOUSE	11
Integrated collections management	
ANNE-GRETHE SLETTEMOEN	12
Att visa föremål i olika miljöer – utmaningar ur bevarandeperspektiv	
LENA STAMMARNÄS	13
Greppbar begriplighet – om att tillgängliggöra samlingar	
LG NILSSON	15
Museet HAMN – hur hanterar man berättelser och föremål från 300-talet till nutidens Nacka?	
ELFRIDA BERGMAN	15
Normativa arkiv och queera gömmor	
JENNIE SCHAEFFER & ANNA-LENA CARLSSON	16
Normkritiskt utställningslaboratorium – erfarenheter från en förstudie	
KARIN LINDVALL	17
Berättande magasin – ett nytt sätt att tänka kring samlingar	
LINNEA HOLMBERG WENSBY	18
TP85 – att förmedla en hemlig historia	
ALISSA ANDERSSON & JOAKIM E WERNING	19
Att välja material vid utställningar – vägledning på Nationalmuseum	
INGELA CHEF HOLMBERG, SUSANNE NICKEL, NINA PERSSON, ÅSA STENSTRÖM & LARS HOLSTEIN	21
Spectrum – hur används standarden i praktiken?	
ANNIKA CARLSSON, KARIN TETTERIS, ANNE BJØRKE & YVONNE MAGNUSSON	24
Gallring – erfarenheter och riktlinjer	
MAREI HACKE, MAGNUS MÅRTENSSON, HELENA GRUNDBERG, KAJ THURESSON & STEFAN NILSSON	28
Kulturvårdslaboratoriet – hästen, geten och madonnan	
LITTERATUR- OCH LÄNK TIPS I URVAL	30
BILAGA: PROGRAM	32

Hur många kommer från ett regionalt museum? Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Jesper Tammilehto, Riksutställningar (t.v.) och Lars Amréus, Riksantikvarieämbetet (t.h.) inviger Samlingsforum 2017.
Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar

Introduktion

”Great museums use good collections management to bring objects, experiences, facts and stories together to create moments of wonder”, sa Nick Poole på Samlingsforum på Värmlands Museum 2013. Vid årets Samlingsforum i Visby den 17-18 november 2016, fortsatte diskussionen om samlingsförvaltning och särskilt uppmärksammades utställning av samlingar. Konferensen samlade drygt 170 deltagare. Temat ”Från samling till utställning” satte fokus på processer, metoder och verktyg för samlingsförvaltning och utställningsarbete, en del av allt det arbete som pågår bakom kulisserna på museerna.

Keynote-föreläsare Maurice Davies från The Royal Academy of Arts, talade under rubriken ”From collections to exhibitions to people: making a collection an asset not a burden” och berättade om hur attityderna till samlingar förändrats i Storbritannien under de senaste 30 åren mot mer fokus på människor, användning och *impact*. Därefter bjöds på en rad föreläsningar där stora och små museer delade med sig av kunskaper och erfarenheter och olika infallsvinklar på temat.

Seminarier och studiebesök

Konferensens andra dag ägnades åt valbara seminarier och praktiska moment i Riksantikvarieämbetet och Riksutställningars lokaler. Välbesökta seminarier gav exempel på praktiska tillämningar av samlingsförvaltningsstandarden *Spectrum* och hur man kan gå tillväga när man ska skriva en policy för samlingsförvaltning. Vi fick också lära oss mer om ljus och ljusmätning på museer, hur man kan planera en utställning med hjälp av CAD, om 3D-digitalisering, om val av material och metoder vid packning av museiföremål och mycket mer.

Alla deltagare fick också möjlighet att besöka utställningarna vid Gotlands Museum och prata med museipersonalen om allt man ville veta om utställningarna. De riktigt samlingsbitna kunde dessutom besöka Gotlands Museums nya fina magasin och höra om hur det gick till att flytta samlingarna. Vi vill rikta ett stort tack till Gotlands Museum för dessa möjligheter och för det goda samarbetet.

Årets Samlingsforum arrangerades av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Riksutställningar, Gotlands Museum och Riksförbundet Sveriges Museer.

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Maurice Davies, Royal Academy of Arts

From collections to exhibitions to people: Making a collection an asset not a burden

Sometimes museum collections can feel like a burden. We wonder why our predecessors collected so many things that we now have to store, document and care for. After all, it is our responsibility to hand these collections on, in good condition, to future generations. And it is also our responsibility to keep adding to collections, to make them as complete as possible. It's a huge responsibility and so much work. If only we had more staff and more money we could do it properly. But people don't understand how important we are, so we don't get enough support. It's all too difficult.

That is one way of thinking about collections. I hope that in the UK it is now an old-fashioned way. For about 20 years, UK museum policy has thought about collections differently. Instead of seeing them as a burden that has to be looked after, we try to see collections as a wonderful asset that should be used to bring benefits to people.

This process started with discussion of access and inclusion: in the late 1990s the drive was to make collections available to everyone, and to make collections represent everyone, to help include everyone in museums and by extension include them in society. Then, in about 2005, UK museums admitted that they have vast collections that are underused. This meant accepting that collecting things and caring for them is not necessarily of value by itself. Collections need to be used and need to be relevant to people. This means collections need to be understood better. There needs to be more knowledge about them and different people need to be helped to engage with collections in different ways.

Alongside this came a view that collections should not be seen as 'permanent' and fixed. They should be more 'dynamic'. Of course we need to keep collecting - but this should be done strategically, with a relationship to the museum's overall purpose and mission. And collections should be shared more between museums. And disposal can sometimes be a good thing. Occasionally it can be a useful way of raising money for other things. (Although that has rarely been successful in practice.)

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Two other ideas have changed thinking about collections. The first is sustainability - the idea that we must not threaten the ability of future generations to have good lives. At one level museums are good for future generations as we pass on wonderful collections to them. But we must make sure that those collections are an asset for future generations, not a burden that consumes lots of energy and money. Also museums must not just take resources such as funding from society, museums must contribute to society and make things better.

Finally, it is useful to think about the difference that museums and collections can make to people and society. We often like to assume that we are automatically good for people. We love collections and know they matter, so they must do. Not necessarily! It is important to think very carefully about the difference we make. This is sometimes called the 'impact' of a museum.

Kerstin Smeds, Umeå universitet

Vad samlar vi för? Om bevarande och gallring

För att förstå det samhälle vi skapat i materiella ting har vi genom tiderna lagrat dem i två slags *depåer*, den ena är museet....och det andra är soptippen. I den ena depån är avsikten att bevara saker i

tusen år, i den andra är avsikten att *inte* bevara. Emellertid är föremålen ofta *bättre* bevarade i de stora, klassiska soptipparna, emedan där längst inne inte finns syre, således pågår ingen förmultning. Bägge depåerna kan kallas kulturarv, soporna därför att de också kommer att "gå i arv" till kommande generationer vare sig vi velat det eller ej. Bägge kategorierna är ett resultat, och en konsekvens, av det moderna konsumtionssamhället. Bägge är mycket resurskrävande och, i längden, problematiska.

Museerna dignar under bördan av sina samlingar. I USA: enbart de offentliga museerna uppemot 750-800 miljoner föremål; i UK 350-400 miljoner. Än i Sverige? Enbart hembygdsföreningarna har 1,5 miljoner; Historiska museet mellan 10-20 miljoner (beroende på hur och när man räknat). Nationalmuseum har 700 000 föremål.

Museerna bör vara på det klara med att deras professionella och etiska ansvar inkluderar att fatta beslut om gallring. Om museipersonalen är enig om att det behövs professionell expertis och omdöme i själva insamlingsprocessen och bevarandefrågor, så bör samma attityd utsträckas också till gallring av samlingarna. Svenska regeringen har genom den nya museilagen gjort det lättare för museerna att börja gallra mer. Dock är gallring mycket resurskrävande, så ska processerna komma igång på allvar måste medel skjutas till.

Exempel: Gallring i konstmuseer i Finland 2012–2014. Doktorsavhandling, Nina Robbins, om värdediskussioner i frågor om gallring (disp. 2016). Omfattade 56 museer, 36 svarade på 50 frågor.

Gallring har skett endast i LITEN utsträckning – mycket ångest inför gallringar (att göra fel mm). Ett resultat var att TYST kunskap inom museet styrde mycket av hur problematiken tacklades och löstes.

73 procent *vill* gallra, men få gör det. Sammantaget hade museerna avlägsnat endast 75 konstverk ur samlingarna på 20 år, de flesta pga. så kallat passivt avlägsnande (föremål försvunna, trasiga etc.).

Efter genomgång av insamlingshistoria i svenska museer, gallringspolitik och -principer, diskuterar jag teoretiska verktyg som är nyttiga för att komma vidare i utmaningarna. Dessa verktyg ligger inom följande begrepp:

- *Vetenskapskultur*
Kunskapstradition inom det ämne som museet bygger på.
- *Tankekollektiv och tankestil*
Nyttiga kategorier för att förstå hur man inom institutionens professionella kollektiv tänker och handlar.
- *Tyst kunskap, praktisk kunskap*
- *Organisationskultur*

Se vidare litteraturlistan på s. 35.

Patrik Steorn, Thielska Galleriet

Målningen som kom ut ur magasinet

En sinnlig och personlig utställning om nakna män vid vatten fyllde salarna på Thielska Galleriet under sommaren 2015. Konstnären Jan Hietala hade länge ägnat sig åt att utforska manskroppens konstnärliga tradition genom olika medier: måleri, film, texter och installationer. Som nyttillträdd museichef bjöd jag in Hietala för att visa ett urval av hans verk som kunde ge ett nutida perspektiv på en av museets mest iögonfallande målningar: *Flottans badhus* (1907) av Eugène Jansson (1862-1915).

Eugène Jansson tillhörde den närmaste kretsen av konstnärsvänner kring samlaren Ernest Thiel, hans målningar hade en egen vägg uppe i galleriet. När museet skulle modernisera hängningen under 1970-talet bedömdes målningens konstnärliga kvaliteter inte var tillräckliga, och den förpassades till magasinet. Samtidigt blev det mer allmänt känt att Eugène Jansson varit homosexuell, och gayrörelsen blev mer synlig och högljudd. Motivets homoerotiska potentialer blev förmodligen mer uppenbara för dåtidens betraktare, och gjorde målningen kontroversiell. Sedan 1970-talet hade *Flottans badhus* förvarats i museets magasin och endast visats vid tillfälliga utställningar. Med utställningen ”Män vid vatten. Jan Hietala och Eugène Jansson i dialog” (13 juni – 20 september 2015) ville jag manifesterat att de nakna männen åter skulle få en permanent plats på museet.

Under min egen forskning i ämnet hade jag tio år tidigare nekats tillgång till målningen och museets arkivmaterial. Nu hade jag möjlighet att öppna upp magasinet, vädra ut och visa att alla sorters blickar och olika sorters tolkningar har plats på Thielska Galleriet – en sorts konsthistorisk aktivism. Det blev en konsthändelse som dessutom hade professionell och personlig betydelse både för mig själv och för Hietala.

Hietala hade arbetat med konstnärliga dialoger med Janssons verk sedan 15 år. Hietala bidrog med en konstnärligt granskande blick, som öppnade upp för att se Jansson med nya ögon. Samarbetet klaggjorde för mig att den huvudsakliga anledningen till att låta en konstnär ta sig an ett historiskt material inte nödvändigtvis ligger i att konstnären i kraft av sin blick kan få syn på något helt annat än vad professionella museitjänstemän upptäcker, utan för att den konstnärliga gestaltningen har andra utgångspunkter. Jan Hietala har själv formulerat det så här: ”An artist is inclined to strive for a certain amount

of opaqueness in his or her work.” (2011) Genom att föra in en annan princip än den redovisande transparens som ofta styr musealt och akademiskt arbete tar Hietala fasta på den konstnärliga forskningens kapacitet att förhöja, dramatisera och fördjupa genom att låta oförutsägbara, känslomässiga, estetiska, kroppsliga och sociala aspekter av föremål och dokument ta konstnärlig gestalt.

Susanna Hillhouse, National Trust for Scotland

Integrated collections management

What is Integrated Collections Management? When it works well it is invisible. However, in some museums, we find curatorial and conservation practice competing with each other, or there is conflict between the long-term preservation of collections and the need to increase public access. These conflicts waste energy and time and make us less effective. This talk explores a methodology that helps museums to assess how integrated their collections practice is and sets out simple steps to improve the overall management of collections for the benefit of visitors as well as the collections.

The methodology is published as the *PAS197:2009 Code of Practice for Cultural Collections Management* by the British Standards Insti-

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

tute. Developed by collections management practitioners in the UK, it codifies a standard of good practice in the management of collections that helps to avoid these conflicts in priorities. The great strength of the code is that it is highly flexible and that it can be applied to museums, libraries and archives of all sizes and types.

To start with, a museum must have a clear vision or mission for the collections – what are they for? who do we serve? and what are we trying to achieve? Once established, the vision influences a set of key policies. Policies and procedures are written with cross-disciplinary collaboration, each one referencing the others to ensure they are complementary and reflect the overall vision of the organisation. Finally, this integrated system of vision, policy, procedure and implementation is regularly audited and reviewed in order to improve. The method is simple, but it needs support at the highest level if it is to be achievable, and sometimes structures need to change.

Using examples to illustrate the methodology, this talk will help you move towards a more integrated approach to Collections Management in your museum.

Anne-Grethe Slettemoen, Nationalmuseum

Att visa föremål i olika miljöer – utmaningar ur bevarandeperspektiv

Nationalmuseum förvaltar Sveriges största samling av måleri, skulptur, konst på papper, konsthantverk och designföremål. Museets uppdrag är att främja konsten, konstintresset och konstvetenskapen, tillgängliggöra samlingarna för allmänheten, vårda, förteckna och vetenskapligt bearbeta samlingarna.

En genomgripande renovering av museets huvudbyggnad påbörjades av Statens Fastighetsverk i 2014 och pågår till hösten 2017. Sedan stängning av verksamheten i museibygnaden har Nationalmuseum genomfört stora satsningar gällande utställnings- och publik verksamhet.

I juni 2013 öppnade första utställningen i Nationalmuseums utställningslokaler på Konstakademien på Fredsgatan 12 i centrala Stockholm. Eftersom Konstakademien är byggd för en annan typ av verksamhet fick museets verksamhet anpassas. De största utmaningarna ur bevarandeperspektiv var att arbeta förebyggande i utställningslokaler som inte var helt optimala med hänsyn till logistik och klimat.

Foto: Anna Danielsson/Nationalmuseum.

Nationalmuseums efterenhet är att det går att visa konstverk i utställningslokaler utan en central styrd klimatanläggning. Men det kräver omfattande och resurskrävande förebyggande insatser. Det kräver också en mycket god intern och extern kommunikation samt en öppenhet gentemot långivare i förhållande till förutsättningarna i våra tillfälliga utställningslokaler.

Lena Stammarnäs, Världskulturmuseerna

Greppbar begriplighet – om att tillgängliggöra samlingar

I maj 2013 fick en projektgrupp på Världskulturmuseet i uppdrag att producera en semipermanent och flexibel utställning för barn mellan 0-12 år och deras vuxna. Utställningen skulle ha ena benet i viktiga frågor för målgruppen och det andra benet i samlingarna. Innehållet skulle produceras i samarbete med representanter för målgruppen och ha ett särskilt tillgänglighetsfokus.

I november 2015 öppnade utställningen *Tillsammans* på Världskulturmuseet, där föremål från samlingen gjorts tillgängliga för barn i olika åldrar, genom att skapa olika ingångar till dem. För att lyckas med detta var det viktigt att lära känna målgruppen och få kunskap om den värld de lever i. Vi började därför med att ta reda på vilka frå-

gor som är de viktigaste för barn upp till 12 år. Det visade sig handla om stora frågor som relationer till syskon, vuxna och kompisar, om rättvisefrågor, konflikter och lösningar, att duga och få vara med, eller att stå utanför. Men också känslor och tankar om längtan, separation och sorg. Förmågan och behovet av att fantisera och skapa tillsammans visade sig vara en stark tillgång och ingång hos målgruppen.

Tillsammans handlar om de stora frågorna kring att leva tillsammans som människor kopplat till barns största frågor idag. I utställningen finns ca 1000 föremål från Världskulturmuseernas samling. De är placerade sida vid sida oavsett ursprung, lite som vi människor lever tillsammans idag. Föremålen får spela olika roller i olika delar av utställningen utifrån sin funktion, sitt uttryck eller sin berättelse. Några föremål är lekskulpturer, andra talar när en rör vid dem. Några kan upplevas som taktila föremål i mörker. Många bär berättelser om att leva tillsammans.

Ett tillgänglighetsmål sattes för utställningen som innebar att den skulle fungera för alla som av olika orsaker har läs- och skrivsvårigheter och för alla med rörelsenedsättning som använder rullstol. Innehållet har tagits fram ihop med fokusgrupper vid 30 träffar under loppet av två år. Det var fyra olika grupper med totalt ca 70 personer. Fokusgruppernas roll har varit rådgivande men de har också kommit med många egna spontana förslag till aktiviteter, upplevelser och rumsligheter.

Vi lär i mötet med varandra men också i mötet med nya föremål. Lek är en viktig form av lärande, där både det kognitiva, det sociala/emotionella och det fysiska är utvecklingsområden som är beroende av varandra. Vi ville därför att *Tillsammans* skulle bli en utställningsupplevelse för både hjärtat, kroppen och tanken.

Genom utställningsprojektet lärde vi oss bland annat att olika åldrar, personligheter och funktioner behöver olika ingångar till ett föremål. Att små barn utforskar med hela kroppen och att det kräver hållbara material i utställningarna. Att föremålskopior ger nya möjligheter till utforskande och upplevelser.

LG Nilsson, Museet HAMN

Museet HAMN – hur hanterar man berättelser och föremål från 300-talet till nutidens Nacka?

LG Nilsson beskriver tillkomsten av museet HAMN (Historiearvs-museet i Nacka), utifrån arkeologiska utgrävningar vid Baggenstället i Nacka. Han beskriver hur utgångspunkten till museet varit slaget vid Stäket den 13:e augusti 1719 och hur andra arkeologiska fynd från äldre och nyare tid bidragit till en fördjupad bild av området. LG Nilsson tar upp frågan om föremålen ibland står i vägen för berättelsen och upplevelsen? Hur inkluderar man en museibesökare genom att bara visa föremål? Med berättelser och sammanhang blir istället föremålen levande ting att reflektera över. För Museet HAMN innebär det att berättelser, delaktighet och interaktivitet ska kunna leva sida vid sida med ovärderliga föremål i montrar.

Museet HAMN är ett museum med förvaltningsansvar för föremål och berättelser; från vikingatida spår av mänsklig aktivitet, senare tiders avtryck i natur- och kulturlandskapet till verksamheter och livsberättelser i dagens mångkulturella Fisksätra. LG Nilsson beskriver arbetet med att få ihop och hantera den spännvidd av dåtida och nutida verksamheter i området i ett fysiskt rum, museet HAMN.

Elfrida Bergman, Elfrida Bergman normkritik och kulturanalys

Normativa arkiv och queera gömmor

Elfrida Bergman har tidigare drivit projektet Queering Sapmi som synliggjorde samiska hbtqi-personers livsberättelser. Det senaste året har hon arbetat med projektet Arkiv Q vid Härjedalens Fjällmuseum och varit researcher om lesbiska kristna missionärer i Västerbottens inland.

I sin presentation tog Elfrida upp ett antal exempel från dessa projekt och argumenterade för att normkritik är grundläggande. Elfrida berättade om normkritiskt arbete utifrån sitt perspektiv men betonade att hon utgår från en kulturanalytisk och normkritisk forsk-

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

ningstradition. Därutöver utgår arbetet från regeringens uppdragsbeskrivning till Sveriges museer och myndigheter.

Elfrida uppmanade alla som arbetar med att välja, kategorisera och tolka samlingar att inta ett självreflexivt och ifrågasättande förhållningssätt och betonade vikten av att belysa historien mångfacetterat.

Jennie Schaeffer & Anna-Lena Carlsson, Mälardalens högskola

Normkritiskt utställningslaboratorium – erfarenheter från en förstudie

Svenska museer arbetar idag med att förhålla sig till normer, och museer är politiska eftersom de (re) producerar normer. Ett normkritiskt museum utmanar omvärlden med normkritiska glasögon och perspektiv, men också sig själv (Riksutställningar, 2015). Ett problem för Västmanlands Läns museum (VLM) och många andra museer i Sverige är att det idag bara finns spridda tillfällen att normkritiskt granska sig själv och utforska sätt att formge utställningar och interagera med besökare. Detta kan delvis lösas via att arbeta med en normmedveten formgivare, men VLM ser även där att den normkritiska kompetensen ofta saknas och att det behövs normkri-

tisk kompetens och strategier i alla led, från samling till utställning. För att en basutställning ska leva och förändras genom ett kontinuerligt normkritiskt arbete behövs stöd och platser för att experimentera och beforska normbrytande utställningsteknik. Det behövs även en normkritisk designutbildning för formgivare.

I ett förstudieprojekt finansierat av Vinnova har VLM, formgivare, designstudenter och forskare skapat en plattform, ett *Normkritiskt utställningslaboratorium*. Vi vill presentera resultatet av förstudien och diskutera metoderna vi framställt, t.ex. ”Den normkritiska ormen”, en visualisering som ger möjlighet att diskutera och strategiskt arbeta med normkritik i en utställningsproduktions alla faser och med olika grupper, metoden ”normkritiskt teknologisk hacking” av både basutställningar och samlingar och hur normkritisk kunskap kan samproduceras mellan designutbildning och museer.

Karin Lindvall, Sörmlands museum

Berättande magasin – ett nytt sätt att tänka kring samlingar

Sörmlands museum har länge arbetat med öppna samlingar men tar nu flera nya steg i samband med bygget av helt nytt museum. Museets vision ”Att vidga vyer och väcka engagemang” präglar arbetet med samlingarna. Därför lyfter vi fram och gestaltar tydligt berättande samlingar. Grundidén är att utnyttja samlingarnas inneboende kraft och deras stora möjligheter till relevans för samtidens människor. Museisamlingar handlar inte om föremål, arkivhandlingar och foton och inte heller bara om samlingsförvaltning. De handlar om människor och berättelser, om samhällen, om mänskliga villkor och olika möjligheter, om liv och död, om det mest allmänmänskliga och det mest specifika. Samlingarna ger möjlighet till autentiska inblickar i olika människors liv och samhällen, förhållningssätt, villkor och idévärldar. De kan ge nya perspektiv och inspiration, upplevelser och kunskap och bidra till reflektion, kritik och ifrågasättande. Museisamlingar är till för att användas, här och nu.

Därför bygger vi nu öppna, synliga och berättande samlingar som är flexibla och gestaltade, förutom att de är väl skötta och bevarade. Vi arbetar integrerat med föremål, arkiv och foto liksom med alla delar av museiverksamheten – och alla medarbetare kan samlingarna. I det nya huset blir samlingarna mycket tillgängliga och synliga för besö-

karna, bl. a genom uppglasade väggar, och människor bjuds också in att delta i arbetet och användandet av dem.

Sörmlands museum sätter alltid fokus på människor och berättelser och så blir det också i de nya öppna magasinerna. Utgångspunkten är alltså alla de berättelser och de människor som finns i samlingarna och de lyfts fram och gestaltas i det vi kallar berättande magasin – inte magasin och inte utställning utan en ny form där även ljus, ljud och film används. Magasinen utformas alltså inte utifrån föremålskategorier som traditionella magasin. De blir också föränderliga, det ska vara enkelt att flytta om och sätta ihop nya föremål, arkiv och bilder för att t.ex. kommentera en aktuell samhällsfråga.

Levande, användbara och berättande samlingar är också samlingar som tillförs nytt hela tiden. En aktiv insamling är en viktig aspekt på Sörmlands museums arbete. Vi gör dokumentationer och insamlingar och inte minst uppmuntrar vi människors spontana bidrag till samlingarna. Lika självklart är att bedriva ansvarfull gallring.

Målet för Sörmlands museum är således att skapa förutsättningar för att många människor tar del av och använder museets samlingar, och att museets samlingar ger varierande perspektiv på samtiden och på för olika människor angelägna frågor kring samhället och kring hur det är att vara människa. Utan samtidsrelevant och för många olika människor intressant användning av museisamlingar finns ingen anledning att bevara dem. Utan välskötta samlingar, aktiv samlingsförvaltning och insamling finns inga långsiktiga möjligheter till sådan användning.

Det förutsätter att man sätter människan och inte samlingarna i sig i fokus. Det är grunden.

Linnea Holmberg Wensby, Flygvapenmuseum

TP85 – att förmedla en hemlig historia

Under vår och sommar 2016 har Flygvapenmuseum färdigställt ett flygplan TP85 för visning. Flygplanet har använts inom FRA för signalspaning mellan åren 1972-1998 och 2012 bogserades det till sin nuvarande placering utanför museet. De största utmaningarna med projektet har varit att skapa en säker visningsmiljö i ett svårtillgängligt utrymme där vi samtidigt vill bevara den unika och känsliga miljön. I samband med visningsförberedelserna av interiören har det väckts yrkesetiska frågor om relationen mellan komplettering av miljö och föremålets autenticitet, vilka lett till intressanta diskussioner mellan olika kompetenser.

En utmaning har även varit att förmedla alla de berättelser flygplanet bär på och göra dem rättvisa. Diskrepansen mellan vårt myndighetsuppdrag att förmedla flygvapnets historia och samtidigt hantera visningar av tidigare sekretessbelagda föremål har gett projektet ytterligare en dimension som väckt yrkesmässiga frågeställningar. I samarbetet mellan olika yrkeskompetenser har projektets många olika delar behövt fogas samman med nya policyer som resultat. Nya verktyg har implementerats under projektets gång och våra museala kompetenser har fått förenas med opinioner hos intressenter och publikum. I september i år äger vår första visning rum i den tänkta miljön framför museet och vi får då se resultatet av projektet när våra besökare för första gången får tillträde till denna unika miljö.

Alissa Andersson och Joakim E Werning, Nationalmuseum

Att välja material vid utställningar – vägledning på Nationalmuseum

Material som används i utställningar, magasin och vid transport av kulturhistoriska föremål måste väljas med omsorg. Materialens hållbarhet handlar dels om risken för skada på föremålet, dels om att produkten inte presterar som det var tänkt över tid.

2015 genomfördes en förstudie på Riksantikvarieämbetet om Material för God Samlingsförvaltning med syfte att ta fram en tydligare bild av hur museer idag går tillväga för att välja material. På marknaden finns det mängder av varor och det sker en ständig utveckling. De tekniska specifikationerna som producenterna uppger är sällan tillräckliga. Att utvärdera produkter är tidskrävande och förutsätter ofta specialutrustning och särskild kompetens. Tydligt är att något heltäckande test för att utvärdera material i dagsläget inte finns.

2018 kommer Nationalmuseums byggnad på Blasieholmen att återigen öppna efter en omfattande renovering. Inför den nya samlingspresentationen är det viktigt att material som används i utställningarna är noga utvalt med hänseende på såväl hållbarhet, påverkan på kulturhistoriska föremål som estetik. Nu arbetar Nationalmuseum därför för att ta fram generella riktlinjer för materialval för användning vid utställningar, förvaring och transport av museets föremål.

I denna korta presentation kommer vi berätta mer om Riksantikvarieämbetets förstudie, såväl som om Nationalmuseums riktlinjer för materialval i utställningar.

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Foto: Andrei Alexa/Riksutställningar.

Ingela Chef Holmberg, Riksantikvarieämbetet; Susanne Nickel, Eskilstuna stadsmuseum; Nina Persson, Historiska museet; Åsa Stenström och Lars Holstein, Västerbottens museum.

Spectrum – hur används standarden i praktiken?

Syftet med seminariet var att kort beskriva vad *Spectrum* är och få exempel på museer som har börjat använda *Spectrum*.

Spectrum är en standard inom samlingsförvaltning: *Spectrum* består av 21 processer, som med hjälp av flödesscheman beskriver huvuddelarna i arbetet med att förvalta samlingar. Processerna kan användas som stöd för att revidera och förbättra den egna organisationens arbetsrutiner.

Spectrum har utvecklats under lång tid i samarbete med hundratals natur- och kulturarvsinstitutioner världen över. Standarden har testats på tusentals organisationer, allt från stora etablerade museer till mindre frivilligorganisationer.

Många organisationer som börjar arbeta med *Spectrum* inser snart att mycket av det arbete de gör idag redan följer *Spectrum*.

Susanne Nickel, Eskilstuna stadsmuseum

Susanne Nickel presenterade hur Eskilstuna stadsmuseum arbetar med samlingsförvaltning. Stadsmuseet har med hjälp av *Spectrum* tagit fram riktlinjer och handlingsplaner. Några är klara och flera ska ses över. Riktlinjerna ska förtydliga vad som samlas, hur det samlas in och av vem. De ska även beskriva vem som kan besluta vad som ska tas in och varför vi samlar samt, om föremålen skall användas, vem som får göra det och hur.

Vid sidan om en granskning av befintliga interna dokument har det även arbetats intensivt med *Spectrum*. Nya låneregler som följer denna standard väldigt nog har utarbetats. Då museets samlingar ska flyttas till ett nytt magasin kommer arbetet med de olika rutinerna att intensifieras efter att flytten är klar. Rutinerna ska följa arbetsflöden beskrivna i *Spectrum*, dock anpassade till museets resurser och beslutsvägar.

Arbetet med samlingsförvaltning ingår i Eskilstuna kommuns process: Kultur och berikande fritid.

”Spectrum är ett bra verktyg för att förklara för beslutsfattare vilken komplex verksamhet samlingsförvaltning är och hur mycket arbete som krävs.

Det är viktigt att visa på att det är detta vi gör varje dag och att det inte är vem som helst som kan utföra dessa arbetsuppgifter. Det är inte för inte att det krävs en akademisk utbildning och gedigna erfarenheter för att kunna förvalta en samling på ett lämpligt och professionellt sätt.”

Nina Persson, Historiska museet

”Jag jobbar med samlingsförvaltning vilket innebär att jag har mina fingrar i varenda syltburk och lägger näsan i blöt hela tiden”. Och det är väldigt roligt att få ha den rollen.

Nina Persson från Historiska museet började sin presentation med att beskriva det varierande arbete samlingsförvaltning är, samt beskriva den myndighet hon arbetar inom. Som myndighet har man att följa regler och riktlinjer som gäller alla myndigheter men som även har en påverkan på samlingsförvaltningen, som avyttring och revision.

Statens historiska museer har påbörjat arbetet med en myndighetsgemensam samlingsförvaltning där många olika rutiner behöver samordnas och en utmaning är att implementera standarder som ska gälla för alla inom myndigheten.

För 2016 ingick det i verksamhetsplaneringen att de skulle implementera *Spectrum*. Det är viktigt att alla nivåer inom museet förstår värdet av att arbeta efter en standard som *Spectrum*. Då *Spectrum* är nytt inom Sverige har det gett en möjlighet att prova på och anpassa efter de egna förutsättningarna.

Råd

- Var inte för ambitiös
- Anpassa för era behov
 - museer har få externa krav på samlingsförvaltningen
 - både försvårar och förenklar!
- Hitta allierade
 - Alla tycker inte att samlingsförvaltning är roligt(!) eller ens viktigt
- Prata med andra
 - omvärldsbevakning
 - Nätverket "Samlingar i centrum" (SIC)

kontakta susanne.nickel@eskilstuna.se

Statens historiska museer har under 2016 arbetat med en samlingsförvaltningspolicy där *Spectrum* legat som en grund och har även beslutat om ett nytt föremålsförvaltningssystem där *Spectrum*-kompatibilitet varit ett krav.

Det som gjort att arbetet gått framåt är drivande medarbetare och positiv ledning. Samlingsförvaltning prioriteras!

**Åsa Stenström och Lars Holstein, Västerbottens museum:
Samlingsutveckling med skärpta rutiner, kvalitet och handbok som mål**

Efter att ha hört om *Spectrum* och inspirerats av föredrag rörande samlingsförvaltning på Samlingsforum 2013, beslöt man på Västerbottens museum att starta upp ett arbete och med att se över och uppdatera sina rutiner inom samlingsförvaltning. Målet var en handbok.

Arbetet ledde till att brister i samlingsarbetet identifierades. För att göra det lätt att förstå och hitta kommer den nya handboken att ligga på intranätet lätt sökbart. I handboken finns *Spectrum*s alla kapitel med. Men även andra saker som inte tas upp i *Spectrum* är med som till exempel marknadsföring, byggnaden och lokaler samt hantering av mänskliga kvarlevor. Målet är att handboken skall vara klar till sommaren 2017 och att personalen ska få utbildning under 2017.

Varför handbok?

- Kvalitetssäkra samlingsarbetet
- Skapa rutiner
- Ska vara lätt att hitta information om vad man ska göra i olika situationer
- Effektiviserar samlingsarbetet
- Arbetet blir transparent – våra efterträdare förstår hur vi arbetar (t.ex. inga kontextlösa samlingar, allt går att hitta...)

Harald Österbergs samling, Vbm

Annika Carlsson, Riksantikvarieämbetet; Karin Tetteris, Armémuseum; Anne Bjørke, Bymuseet i Bergen; Yvonne Magnusson, Malmö Museer.

Gallring – erfarenheter och riktlinjer

Syftet med seminariet var att låta deltagarna dela erfarenheter och fallstudier kring gallring samt att erbjuda möjlighet till diskussion.

Anne Bjørke, Bymuseet i Bergen:

Prioritering i museisamlingar i Norge – utarbeiding av retningslinjer og erfaringer med prioritering, avhendning og destruksjon i kulturhistoriske samlinger

Anne inledde seminariet med en översikt över hur man i Norge har arbetat med att sammanställa *Retningslinjer for avhendning. Prioritering, avhendning og destruksjon av kulturhistoriske museumsgjenstanda*. Anne har stor erfarenhet från sin tid som rådgivare åt museer i Norge om hur de bäst kan ta hand om sina samlingar. Då hon på uppdrag av Riksrevisionen och ABM-utveckling åkte runt på ett stort antal museer i Norge såg hon samlingar som ofta innehöll liknande föremål, som var i dåligt skick och saknade dokumentation. Detta väckte tankar kring om det är försvarbart att ta hand om och bevara allt. När hon började arbeta som samlingsledare på Bymuseet i Bergen sökte hon och museet tillsammans med Randsfjordmuseene AS och Oslo Museum pengar från norska Kulturrådet för att utveckla norska riktlinjer. Retningslinjerna blev klara på nynorsk 2015 och finns nu även publicerade på engelska.

Efter att länge ha varit ett ämne som det inte har pratats om så mycket i Norge börjar gallring bli mer accepterat. Norskt kulturråd har de två senaste åren börjat fråga i museistatistiken, inte bara om hur mycket som samlas in, utan också hur mycket som gallras.

Under sin föreläsning kopplade Anne ihop varje avsnitt i retningslinjerna med hur man på Bymuseet tagit sig an prioritering och gallring och utformat sina egna riktlinjer och rutiner. Hon berättade också om hur man praktiskt har gjort med värderingar av museets samlingar och hur man har hanterat olika föremål efter prioriteringen.

Ett behov som finns framöver i Norge är en portal där museer kan lägga ut information om föremål som man vill göra sig av med och som andra museer kanske vill ha. Portalen skulle kunna utvecklas i samma struktur som Digitalt museum. I framtiden kan man kanske också låta allmänheten lägga ut förslag på föremål som de vill skänka

till ett museum.

Diskussion

På den efterföljande frågestunden diskuterades:

- om man ska låta givare ställa villkor när de skänker föremål
- hur man kan hantera rekvisitasamlingar
- om man hur som helst kan gallra oregistrerade föremål
- hur man kan gå till väga om man vill låta allmänheten vara med i gallringsprocessen

Yvonne Magnusson, Malmö museer:

Erfarenheter kring gallring och vad som händer med föremålen sen

Yvonne Magnusson är sedan 2002 ansvarig för Malmö museers centralmagasin. Hon fokuserade sitt föredrag på hur man på olika sätt kan göra sig av med föremål som man gallrat, utan att behöva kasta eller destruera dem. Malmö museer har sedan 2002 och fram till idag flyttat till ett nytt centralmagasin och har i och med det fullständigt inventerat alla sina samlingar. Överblicken som man fått över samlingarna har varit en styrka när man har genomfört olika gallringsprojekt. På museet diskuterar man numera all eventuell gallring i en samlingsgrupp. Region Skåne har också antagit en förvaltningsplan för de regionala museerna; regionmuseet i Kristianstad, Kulturen i Lund och Malmö museer. Riktlinjerna som har jobbat fram gemensamt mellan de olika museerna har varit ett stort stöd när Malmö museer har utfört gallring. Exempel på olika avyttringsmetoder som museet har använt sig av är:

- överföring till den pedagogiska verksamheten
- överföring till andra museer som kan använda föremålen bättre
- återbruk, till exempel av byggnadsdetaljer som kommit in till museet vid rivningseran men som var dåligt dokumenterade. Byggnadsdetaljerna gick till Malmö återbyggdepå och kunde användas vid restaureringar.
- metallåtervinning av delar av den teknikhistoriska samlingen som inte går att använda
- destruktion av trasiga och farliga föremål
- återbegravning, som har förekommit en gång när identiteten på en individ från samlingen av mänskliga kvarlevor var känd

Diskussion

I den efterföljande frågestunden diskuterades:

- vikten av att ha bred kompetens i arbetet med museisamlingar

- försäljning av gallrade föremål
- hur man kan använda samlingar mer
- möjligheten och fördelen med att låta köra föremål från teknik-historiska samlingar

Karin Tetteris, Armémuseum:

Kanonbra! Ett försök att implementera nya rutiner

Föredraget hölls av Karin Tetteris som är magasinansvarig på Armémuseum. Karin berättade om de lärdomar och erfarenheter som Armémuseum har dragit kring gallring under de senaste tio åren fram till idag. I år har man sammanställt en ny förvärvs- och gallringspolicy som ska gälla för hela myndigheten, inklusive Flygvapenmuseum. Policyn har sammanställts med stöd från bland annat *Spectrum* och *Disposal toolkit* och håller på att testas i ett nytt gallringsprojekt om moderna kanoner.

Intendenterna och konservatorerna på enheten för Fakta och föremål, som Karin arbetar på, spenderar mycket av sin arbetstid i magasinen med uppgifter som registrering, inventering, lånehantering och uppordning. Personalen blir på detta sätt väl förtrogen med samlingarna och diskussioner om gallring kommer naturligt upp medan de jobbar och ser behoven. Att genomföra ett gallringsprojekt tar dock ganska stora resurser i anspråk, om det ska utföras på ett korrekt sätt. Armémuseum ser gallring som ett sätt att förädla samlingarna där de föremål som blir kvar kan ges ökade resurser när det gäller vård och forskning samt att de kommer till större användning i utställning.

Av de gallringsprojekt man har genomfört har man lärt sig att:

- göra grundliga förberedelser kring det material som ska gallras. I det första projektet hittades många tillbehör till vapen först efter det att man gjort sig av med föremålen och det gav mycket efterarbete.
- dokumentera processen väl, för att eftervärlden ska kunna följa tankegångarna med gallringen och varför vissa beslut har fattats.
- det är viktigt att känna sina samlingar väl för att kunna fatta kloka beslut
- samlingar som kommit in till museet utan någon egentlig förvärvsmotivering kan behandlas som nyförvärv.
- diskussioner kring riktiga fall är mycket värdefulla då man tvingas ta ställning till vilka kriterier som ska gälla för att något ska sparas
- det är värdefullt att samla alla föremål på ett ställe inför en bedömning men att detta kan vara ogenomförbart när det gäller större

föremål som kanoner.

I år testar Armémuseum den nya förvärvs- och gallringspolicyn i ett pilotprojekt kring gallring av tre moderna kanontyper. Svårigheterna i det här fallet ligger i att det är svårt att få en överblick över materialet eftersom många kanoner är utspridda på olika platser i landet eller är svårtillgängligt placerade i magasinerna. Innan året är slut ska en teoretisk bedömning vara utförd och då kan man avsätta mer tid till att lyfta fram kanonerna för att studera dem noggrannare.

Diskussion

I den efterföljande frågestunden diskuterades:

- kostnads- och tidsåtgång för gallring
- om krav ska ställas på framtida förvaltning om föremål överförs till ett annat museum
- att storleken har betydelse vid gallring

Foto: Annika Carlsson/RAÄ.

Marei Hacke, Magnus Mårtensson, Helena Grundberg, Kaj Thuresson, Stefan Nilsson, Riksantikvarieämbetet

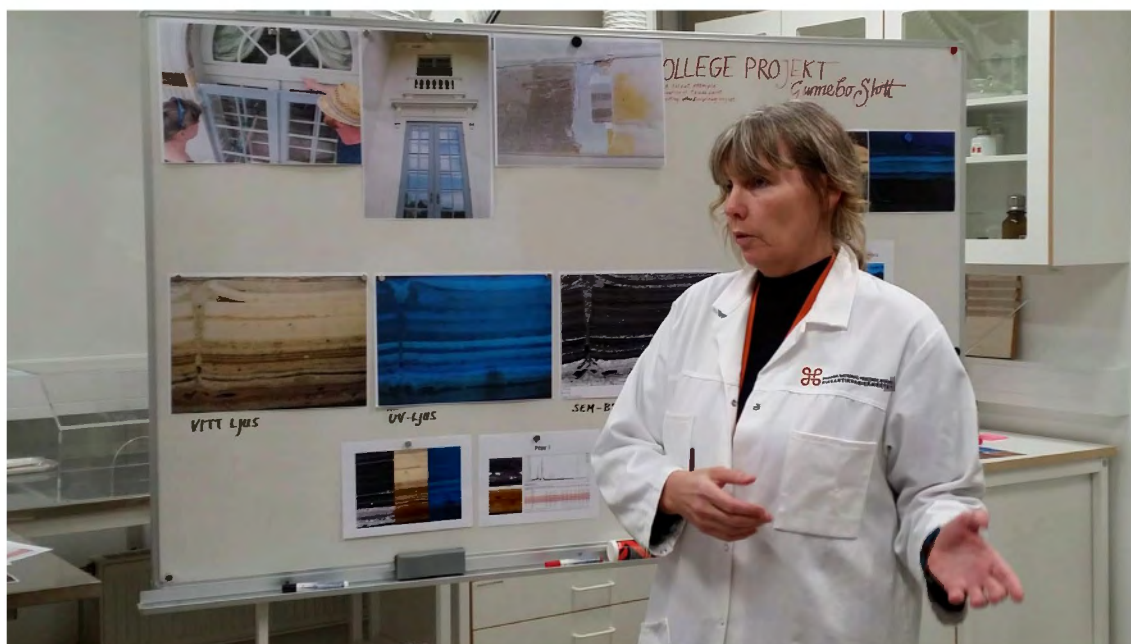
Kulturvårdslaboratoriet – hästen, geten och madonnan

Konserveringsvetenskap kan stödja museerna och kulturmiljövården genom ökad kunskap och vetenskapligt grundade beslutsunderlag. Det är ett tvärdisciplinärt kulturarvsarbete, med naturvetenskapliga metoder, där många olika aktörer samverkar. Riksantikvarieämbetets kulturvårdslaboratorium är en central resurs för utveckling och tillämpning av konserveringsvetenskap. Som nationellt laboratorium arbetar vi för införandet av bästa praxis och främjar både nationella och internationella samarbeten.

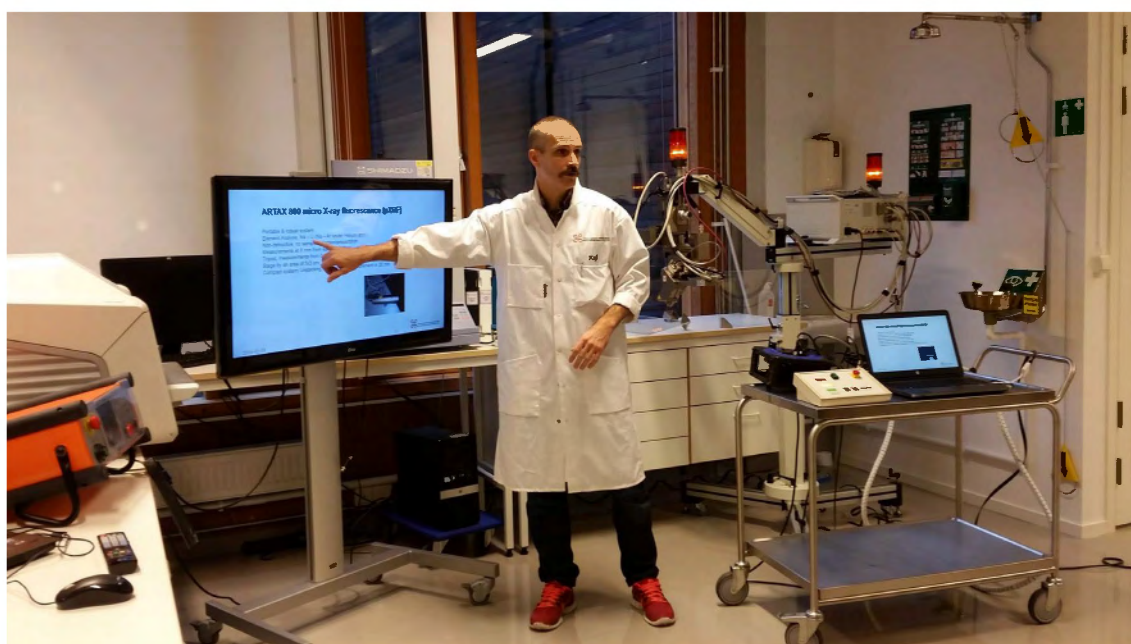
Riksantikvarieämbetet tar regelbundet emot frågor genom den uppskattade samarbetsformen *Gästkollegor*. Genom öppna samarbeten skapas tvärvetenskapliga projekt kring enskilda frågor eller utvecklingsområden. Vid Samlingsforum 2016 genomfördes två visningar av kulturvårdslaboratoriet, tillsammans med kortare guidningar under lunchen. Flera av årets gästkollegeprojekt presenterades, bland annat röntgen- och materialundersökningar av Karl den XIV Johans stridshäst Andalus vid Skokloster slott och Moderna museets ”Monogram”, mer känd som ”geten i däcket”. Dessutom presenterades färgundersökningar från Gunnebo slott och muralt måleri av en madonna i Mästerby kyrka på Gotland.

Att vara Gästkollega vid Kulturvårdslaboratoriet i Visby ger dig möjlighet att utföra tester och analyser med laboratoriets avancerade instrumentpark. Hos oss får du hjälp med att utforma din frågeställning och tillgång till konserveringsvetenskaplig kompetens. Riksantikvarieämbetet ser fram emot fler givande samarbeten framöver, som en del i utvecklingen av kulturvård i Sverige.

Läs mer om gästkollegekonceptet: http://www.raa.se/kulturarvet/konsveringsvetenskap/konceptet_gastkollega/

Gästkollega Helena Grundberg berättar om färganalysen på Gunnebo slott. Foto: Stefan Nilsson/RAÄ.

Kaj Thuresson vid Kulturvårdslaboratoriet berättar om micro-XRF och röntgen av Moderna Museets "Monogram". Foto: Stefan Nilsson/RAÄ

Litteratur- och länktips i urval

Samlingsförvaltning: allmänt

PAS 197: 2009 Code of practice for cultural collections management. 2009. British Standards Institution. Här beskrivs grundläggande principer för samlingsförvaltning i museer såväl som bibliotek och arkiv.

Hillhouse, S. 2009. *Collections management: a practical guide*. Collections Trust, Cambridge. Vägledning med råd och tips som utgår ifrån PAS 197:2009.

Matassa, F. 2011. *Museum collections management: a handbook*. Facet Publishing, London. Freda Matassa, som föreläste på Samlingsforum 2013, har skrivit denna bok om praktisk samlingsförvaltning.

Running a museum: a practical handbook. 2004. P.J. Boylan (ed.). ICOM. http://icom.museum/uploads/tx_hpoindexbdd/practical_handbook.pdf

Tidens tand. Förebyggande konservering: Magasinshandboken. 1999. M. Fjæstad (red.). Riksantikvarieämbetet, Stockholm. <http://www.raa.se/publicerat/9172091355.pdf> Grundbok om förebyggande konservering på svenska uppdelat på olika material- och föremålskategorier. Ett måste i bokhyllan men finns även som gratis pdf.

SAK. 2015. <http://www.raa.se/kulturarvet/foremal-och-samlingar/sak-samlingar-ansvar-kvalitet/> Självskattningsverktyg för museer och andra organisationer som förvaltar samlingar. Med hjälp av självskattningen kan organisationen skaffa sig en översiktlig bild av den egna samlingsförvaltningen när det gäller vård- och bevarandefrågor inom nio olika områden.

Värdering och prioritering i samlingar

Significance 2.0. 1009. Collections Council of Australia.

<https://www.arts.gov.au/what-we-do/museums-libraries-and-galleries/significance-2.0>. Significance 2.0 är en vägledning i arbetet med att bedöma samlingars och föremåls betydelse och relevans. Significance 2.0 har vidareutvecklats av olika organisationer, två av dessa finns nedan:

Reviewing Significance 2.0. 2010. Renaissance East Midlands. <http://www.collectionstrust.org.uk/item/1196-reviewing-significance-2-0>

Assessing museum collections: collection valuation in six steps. 2014. Netherlands Ministry of Education, Culture and Science. Cultural Heritage Agency, Amersfoort.

Gallring

Retningslinjer för anhängning: <http://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/retningslinjer-for-avhenging>

Guidelines for prioritisation: <http://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/guidelines-for-prioritisation>

Thomas Eeg: Sök på Thomas Eeg + avhende: <http://bora.uib.no/handle/1956/7899>

Disposal toolkit: <https://www.museumsassociation.org/collections/disposal-toolkit>

Find an object Storbritannien: <http://www.museumsassociation.org/collections/find-an-object>

Herplaatsingdatabase Nederländerna: <https://www.afstotingsdatabase.nl/>

Standarder

- PAS 197: 2009 Code of practice for cultural collections management.* 2009. British Standards Institution. Se ovan.
- PAS 198: 2012. Specification for managing environmental conditions for cultural collections.* British Standards Institute. En vägledning om inomhusklimat för samlingar.
- Spectrum 4.0.* En standard för samlingsförvaltning. The UK Museum Collections Management Standard. Collection Trust 2011
Svenska Spectrum: www.raa.se/spectrum
- SES/CEN-standarder inom kulturvård: <http://www.raa.se/lagar-och-stod/standarder/> Här kan du läsa mer om det europeiska samarbetet inom SIS/CEN för att ta fram standarder inom kulturvård. Arbetet omfattar samlingsförvaltning, byggnadsvård, fornlämningsvård och konserveringsvetenskap.

Kerstin Smeds länkar och referenser

- Ahrne, G. & Papakostas, A. 2002. *Organisationer, samhälle och globalisering: tröghetens mekanismer och förnyelsens förutsättningar*. 2. uppl. Studentlitteratur: Lund.
- Douglas, M. 1986. *How Institutions Think*. Routledge & Kegan Paul: London. Om hur en institution fungerar.
- Fleck, L. 1997. *Uppkomsten och utvecklingen av ett vetenskapligt faktum: inledning till läran om tankestil och tankekollektiv*. B. Östlings bokförl. Symposion: Eslöv:
- ICOFOM STUDY SERIES /ISS 3. *Deaccession and Return of Cultural Heritage. A New Global Ethics*. 2010. http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icofom/pdf/ISS%2039-2010.pdf Här finns massor av artiklar i ämnet gallring och repatriering.
- Lippe von der, I. M. 1985. *Profession or occupational culture?: an ethnological study of the textile conservators' working conditions at the museums*. Diss. Uppsala: Univ.
- Merriman N. 2006. *Museum Collections and Sustainability*. Museums Associations. www.museumsassociation.org/download?id=16720
- Museums and the disposals debate. A collections of essays*. P. Davies. (eds.). Museum-sEtc, Edinburgh.
- Polanyi, P. (1983 [1966]). *The Tacit Dimension* Peter Smith: Gloucester, Mass.
- Smeds, K. 2015. "Metamorphoses of Value in the Battle Between Preservation and Allowing Decay" In *ICOFOM STUDY SERIES, 43 b. Nouvelle tendencies de la museologie*. Paris http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icofom/pdf/ISS_43b.pdf
- Steven, C. 2010. *Do museums still need objects?* University of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Thompson, K. 2002. "Must everything be saved?" In *Treasures on Earth: Museums, Collections and Paradoxes*. Faber: London.
- Too Much Stuff? Disposal from museums*. 2003. NMDC http://www.nationalmuseums.org.uk/media/documents/publications/too_much_stuff.pdf

Samlingsforum

Program 17–18 november 2016

TORS DAG 17 NOVEMBER 2016

DONNERS EVENT, MELLANGATAN 9, VISBY

- 9.30–10.15 **KAFFE OCH REGISTRERING**
- 10.15 **Välkommen!** Moderator: Lisa Nilsen
Lars Amréus, Riksantikvarieämbetet och Jesper Tammilehto, Riksställningar
-
- From collections to exhibitions to people: making a collection an asset not a burden**
Maurice Davies, Royal Academy of Arts
- Vad samlar vi för? – om bevarande och gallring**
Kerstin Smeds, Umeå universitet
- Målningen som kom ut ur magasinet**
Patrik Steorn, Thielska Galleriet
- 12.15–13.15 **LUNCH**
- Gäst på scenen: **Maria B. Olofsson, Riksförbundet Sveriges Museer**
-
- Integrated collections management**
Susanna Hillhouse, National Trust for Scotland
- Att ställa ut i olika miljöer – utmaningar ur bevarandeperspektiv**
Anne-Grethe Slettemoen, Nationalmuseum
- Grepbar begriplighet – om att tillgängliggöra samlingar**
Lena Stammarnäs, Världskulturmuseet
- Museet HAMN – hur hanterar man berättelser och föremål från 300-talet till nutidens Nacka?**
LG Nilsson, Museet HAMN
- 14.45–15.15 **KAFFE OCH KAKA**
- Normativa arkiv och queera gömmor**
Elfrida Bergman
- ÖPPET FORUM**
- Normkritiskt utställningslaboratorium – erfarenheter från en förstudie**
Jennie Schaeffer och Anna-Lena Carlsson, Mälardalens högskola
- Berättande magasin – ett nytt sätt att tänka kring samlingar**
Karin Lindvall, Sörmlands museum
- TP85 – att förmedla en hemlig historia**
Linnea Holmberg Wensby, Flygvapenmuseum
- Att välja material vid utställningar – vägledning på Nationalmuseum**
Alissa Andersson och Joakim E Werning, Nationalmuseum
- ca 17.00 **Dagen avslutas**
Lars Sjösvärd, Gotlands Museum
- 17.15–18.45 **VISNINGAR PÅ GOTLANDS MUSEUM**
- 19.00–22.00 **Middag på Frimis, Smedjegatan 17, Visby**

Fredag 18 november

MORGONPASS	8.30–9.00 30 min	8.30–10.00 Spectrum – hur används standarden i praktiken?	8.30–10.00 Making better use of your collection			
	9.00–9.30 30 min			9.00–10.00 Kulturvårds- laboratoriet – hästen, geten och madonnan	9.00–9.45 CAD för alla på museet Studion	Öppen verkstad – säkra monteringar i utställningar
	9.30–10.00 30 min	Hörsalen	Storficklaren	Samling: Mötesplats		Metallverkstaden
FÖRMIDDAGSPASS	10.00–10.30 30 min	KAFFE OCH SMÖRGÅS				Öppen verkstad
	10.30–11.00 30 min	10.30–12.30 Gallring – erfarenheter och riktlinjer	10.30–12.30 3D-scanning – gör det själv	10.30–11.30 Workshop om packmetoder och material	10.30–11.30 Teknologisk hacking – hur gör man?	Öppen verkstad – säkra monteringar i utställningar
	11.00–11.30 30 min			Ateljé bottenplan	Storficklaren	Ingen anmälan
	11.30–12.00 30 min	PAUS				
	12.00–12.30 30 min	Hörsalen	Studion	11.40–12.40 Kulturvårds- laboratoriet – hästen, geten och madonnan	11.40–12.40 Ljus och ljusmätning	Metallverkstaden
			Samling: Mötesplats	Ateljé bottenplan		
EFTERMIDDAGSPASS	12.30–13.00 30 min	LUNCH				Öppen verkstad
	13.00–13.30 30 min	Det finns möjlighet att besöka Kultur- vårdslaboratoriet under lunchen				
		Samling: Mötesplats				
EFTERMIDDAGSPASS	13.30–14.00 30 min	13.30–15.00 Collections Management Policies – what they are, and how to write one	13.30–15.00 Studiebesök vid Magasin Visborg, Gotlands Museum			Öppen verkstad – säkra monteringar i utställningar
	14.00–14.30 30 min					Ingen anmälan
	14.30–15.00 30 min	Hörsalen	Buss till och från magasinet			Metallverkstaden
	15.00–15.30	KAFFE OCH KAKA				
	15.30–17.00	Studiebesök vid Magasin Visborg, Gotlands Museum Buss till och från magasinet				

Fredag 18 november

MORGONPASSET

SPECTRUM – hur används standarden i praktiken?

Susanne Nickel, Eskilstuna stadsmuseum och Nina Persson, Historiska museet berättar om hur de använder standarden SPECTRUM i det praktiska samlingsförvaltningsarbetet. Medverkar gör också Åsa Stenström och Lars Holstein, som berättar om samlingsutveckling vid Västerbottens museum. Inledning av Ingela Chef Holmberg, Riksantikvarieämbetet.

Making better use of your collection

This participatory workshop will help you think about increasing the impact of your collection. That is, the difference it makes to people and places. It will help you see your collection from the point of view of your audience and your funders and help you think of ways that your collection can work harder. The workshop is led by Maurice Davies, Royal Academy of Arts.

Kulturvårdslaboratoriet – hästen, geten och madonnan

Upptäck hur du med hjälp av naturvetenskapliga metoder kan fatta kloka beslut om förvaltning av samlingar. Du får också höra mer om hästen, geten och madonnan. Med Marei Hacke, Magnus Mårtensson, Kaj Thuresson, Tom Sandström med flera i Riksantikvarieämbetets Kulturvårdslaboratorium.

CAD för alla på museet

Hur man använder en CAD-modell för att planera scenografi, installation, pedagogik och säkerhet med mera. Seminarium med Joakim E Werning, Nationalmuseum.

Öppen verkstad – säkra monteringar i utställningar

Kom till metallverkstaden och prata monterupphängning, klimat och säkerhet med Johan Nilsson från Östergötlands museum och Kjell Eriksson från Riksutställningar. Har du något klurigt teknikproblem med dig blir de bara glada.

FÖRMIDDAGSPASSET

Gallring – erfarenheter och riktlinjer

Praktiska fallstudier från svenska och norska museer, samt hur man i de båda länderna arbetar med riktlinjer. Utbyte av erfarenheter och tillfälle till diskussion. Medverkande: Karin Tetteris, Armémuseum; Anne Bjørke, Bymuseet i Bergen; Yvonne Magnusson, Malmö Museer och Annika Carlsson, Riksantikvarieämbetet.

3D-scanning – gör det själv

En workshop för att testa 3D-scanning och hur metoden kan användas för att digitalisera föremål på ditt museum. Vi går igenom hur du bygger upp tekniken och vilken programvara och utrustning som är kostnadseffektiv och bäst lämpad. Med Oscar Engberg från Riksutställningar.

Workshop om packmetoder och material

Workshop om val av material och metoden vid packning av olika typer av föremål i Nationalmuseums samlingar. Demonstrationer och praktiska övningar ingår. Med: Pär Lindblom och Anne-Grethe Slettemoen, Nationalmuseum.

Kulturvårdslaboratoriet – hästen, geten och madonnan

Upptäck hur du med hjälp av naturvetenskapliga metoder kan fatta kloka beslut om förvaltning av samlingar. Du får också höra mer om hästen, geten och madonnan. Med Marei Hacke, Magnus Mårtensson, Kaj Thuresson, Tom Sandström med flera i Riksantikvarieämbetets Kulturvårdslaboratorium.

Teknologisk hacking – hur gör man?

Här får du veta mer om hur du använder metoden normkritisk teknologisk hacking av en utställning eller samling. Den normkritiska ormen kanske kan hjälpa till att visualisera arbetet med normkritik i produktionen? Med Jennie Schaeffer från Mälardalens högskola.

Ljus och ljusmätning

Om belysning i museimiljö samt mätning av ljuskällor. Kläm, känn och prova. Det blir även en presentation om nya typer av ljuskällor och vad man ska tänka på när man väljer. Vi kommer att beröra kvalitet på ljuset, kylning av led-armaturer, val av ljuskällor inne i montrar och mycket mer. Med Viktor Hallonsten, Riksutställningar och Lars Ekström, Riksantikvarieämbetet.

Öppen verkstad – säkra monteringar i utställningar

Kom till metallverkstaden och prata monterupphängning, klimat och säkerhet med Johan Nilsson från Östergötlands museum och Kjell Eriksson från Riksutställningar. Har du något klurigt teknikproblem med dig blir de bara glada.

EFTERMIDDAGSPASSET**Collections management policies – what they are, and how to write one**

There is no one model of a collections management policy that we can all adapt and use. So how do you create a policy that is useful for your museum? This interactive seminar is aimed at people who are responsible for writing, or contributing to, collections management policies in their museums. We will discuss 'What is a policy?' – and what is not, and then explore how to develop an effective policy that will guide all aspects of collections management in your museum. The seminar is led by Susanna Hillhouse, registrar at the national Trust for Scotland.

Studiebesök vid Magasin Visborg, Gotlands Museum

Personalen på Gotlands Museum visar sina nya magasin och berättar om flyttprocessen. Buss från Riksantikvarieämbetet/Riksutställningars entré avgår kl. 13.30. Buss tillbaka avgår från magasin Visborg kl. 14.50. Vi är tillbaka vid Riksantikvarieämbetet/Riksutställningars entré ca kl. 15.00.

Öppen verkstad – säkra monteringar i utställningar

Kom till metallverkstaden och prata monterupphängning, klimat och säkerhet med Johan Nilsson från Östergötlands museum och Kjell Eriksson från Riksutställningar. Har du något klurigt teknikproblem med dig blir de bara glada.

EXTRA ERBJUDANDE KL. 15.30–17.00**Studiebesök vid Magasin Visborg, Gotlands Museum**

Personalen på Gotlands Museum visar sina nya magasin och berättar om flyttprocessen. Buss från Riksantikvarieämbetet/Riksutställningars entré avgår kl. 15.30. Buss tillbaka avgår från magasin Visborg kl. 16.50. Vi är tillbaka vid Riksantikvarieämbetet/Riksutställningars entré ca kl. 17.00.

